

2016. december

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

December 7.	09:03 UT	első negyed
December 14.	00:06 UT	telehold
December 21.	01:56 UT	utolsó negyed
December 29.	06:53 UT	újhold

A bolygók láthatósága

Merkúr: A hónap elején láthatósága fokozatosan javul, napnyugta után kereshető a délnyugati látóhatár közelében, közel egy órával nyugszik a Napot követően. 11-én van legnagyobb keleti kitérésben, 20,8°-ra a Naptól. A hónap közepén van megfigyelésre legkedvezőbb helyzetben, ekkor egy és negyed órával nyugszik később a Nap után. Ezután láthatósága gyorsan romlik, 20-a után már eltűnik a Nap fényében, 28-án alsó együttállásban van a Nappal.

Vénusz: Az esti délnyugati ég ragyogó fényű égiteste, késő este nyugszik. A hónap elején három, a végén négy órával nyugszik a Nap után, ez az idei legkiválóbb észlelési lehetősége. Fényessége $-4,2^m$ -ról $-4,4^m$ -ra, átmérője 16,8"-ról 21,5"-re nő, fázisa 0,69-ről 0,57-ra csökken.

Mars: Előretartó mozgást végez a Capricornus, majd 15-étől az Aquarius csillagképben. Késő este nyugszik, az esti órákban látszik a délnyugati ég alján. Fényessége $0,6^m$ -ról $0,9^m$ -ra, látszó átmérője $6,5''$ -ről $5,7''$ -re csökken.

Jupiter: Előretartó mozgást végez a Virgo csillagképben. Éjfél után kel, az éjszaka második felében látható délkeleti-déli égen mint feltűnő égitest. Fényessége $-1,9^m$, átmérője $34''$.

Szaturusz: A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. 10-én együttállásban van a Nappal. Folytatja előretartó mozgását az Ophiuchusban. Fényessége $0,5^m$, átmérője $15''$.

Uránusz: Az éjszaka első felében kereshető a Piscesben. Éjfél után nyugszik. Egyre lassuló hátrálói mozgása 29-én ismét előretartóvá változik.

Neptunusz: Az esti órákban figyelhető meg, előretartó mozgást végez az Aquariusban. Késő este nyugszik.

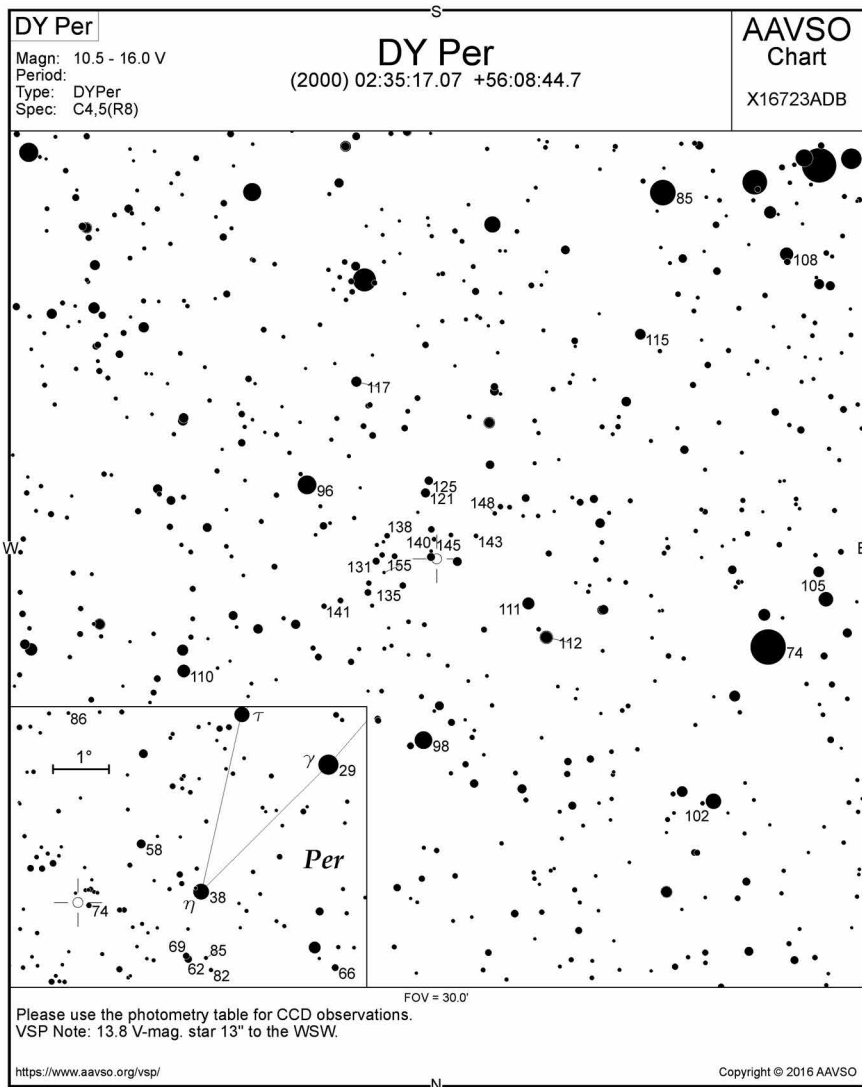
Kaposvári Zoltán

Hold-Aldebaran-együttállás december 13-án

Bár a téli éjszakák, különösen a hajnalok, gyakorta ködösek, talán megfigyelhetjük a szürkület kezdete előtt a Hyadok csillagai között az Aldebaranhoz közelítő égi kísérrőket. A telihold 4:00 UT-kor már csak 10° magasan tartózkodik, de a fényes csillagtól már csak 1,7 fokra lesz, az Aldebaran és a θ^1 és a θ^2 Tau között.

A hónap változócsillaga: DY Persei

Az R Coronae Borealis (RCB) típusú változó kiszámíthatatlan viselkedésük és egzotikus, ritkaságszámba menő fizikai folyamataik révén kedvelt célobjektumai a változócsillag-észlelőknek. A típusba sorolás nehézségein túl egyes csillagok egyedi jellemzői további alcsoportok felállítását tették szükségessé. Az egyik ilyen csoport névadója a DY Persei. A csillag még a rendkívül ritka RCB osztályon belül is unikumnak számít, a Magellán-felhőkben és a galaktikus dudorban felfedezett példányokkal együtt is mindössze 17 hasonló változót ismerünk. A DY Per csillagok az átlagos RCB csillagoknál alacsonyabb hőmérsékletű (3000–4000 K) és szimmetrikusabb elhalványodást-visszafényesedést mutató objektumok, jól kimutatható, de lényegében ismeretlen eredetű másodhullámzással. Rendkívül bizonytalan,

hogy pontosan hogyan is kapcsolódnak a forróbb, klasszikus RCB-khez. A DY Per-ről 1993 óta vannak adataink. Szembetűnő, hogy a „megszokott” RCB-fénygörbéekkel szemben szinte soha nincs nyugalmi állapotban. Az elmúlt negyed század során folyamatosan változtatta fényességét 10,5 és 16 magnitúdó

között – egészen 2014 derekáig, amikor is, váratlanul „beállt” egy 11–12^m közötti hullámlásba. Teljesen kiszámíthatatlan, hogy mikor indul be újabb aktív időszaka, így igen izgalmas észlelési feladatot jelent heti rendszerességű felkeresése.

Bagó Balázs